

EEN HUIS OM IN TE WONEN

Een preek over huis en thuiskomen. Lezingen: psalm 27, Johannes 14: 1-7

Jurjen Beumer

U en ik, wij allemaal wonen in een huis. In verschillende huizen wonen we: in een klein huis of een groot huis, in een flat of op kamers, in een woonwagen of in een villa. Ons huis is onze plaats op deze wereld, de plek waar we wonen, waar we leven, waar we eten, drinken, waar we lachen en huilen; waar we geboren worden en waar we sterven. Sommigen wonen alleen in hun huis, anderen samen. Samen is vaak makkelijker dan alleen, maar ook als je met meerderen in een huis woont kan er met deuren gesmeten worden. Alleen is maar alleen, maar samen alleen is vaak nog alle-ner.

We wonen in ons eigen huis, maar soms gaan we ook naar een ander huis. Met veel plezier trekken we naar ons vakantiehuisje, even eruit, met de tent, met de caravan. Maar, het 'even eruit' wordt zwaar als we naar het ziekenhuis moeten, of naar een verpleeghuis. Ik was laatst nog bij haar in het verpleeghuis, ze wist niets meer over huis en thuis, ze was niet eens meer thuis bij haarzelf. Of die jongen die naar een gevangen-huis moest, naar de bajes; bajes, het jiddisch/hebreeuwse woord voor huis (ba'it, vaak verbogen tot beth- plus achtervoegsel).

Ik heb het opgezocht, ons woord 'huis' komt van hus of huus en de stam van dat woord heeft te maken met 'bedekken', 'verbergen'. Het Engelse werkwoord to hide (=verbergen) is hiervan afgeleid. In je huis kun je je dus verbergen, alle kwade dingen van buiten raken je niet in je huis, je hebt er niks te vrezen, je kunt er helemaal je zelf zijn, je huis is als het ware je tweede huid.

Maar, soms lukt dat niet, je vliegt tegen de muren op, je kunt het behang er wel van aftrekken. Je hebt wel een huis, maar je voelt je er niet thuis. Dan ben je thuisloos. Bij Stem in de Stad hebben wij heel veel met thuisloze mensen te maken. Mensen die wél een huis, maar géén thuis hebben. Mensen die om talloze redenen weglopen van hun eigen huis en haard, mensen uit alle lagen van de bevolking, want ook in een mooie grote villa kun je je heel erg thuisloos voelen. Een thuisloos persoon is dus wat anders als een dakloze. Dakloze mensen (vaak junks en zwervers) hebben niet eens een dak, zij verblijven in een opvanghuis of een nachtopvangplek. Een dakloze is dus een thuisloze in het kwadraat, geen dak èn geen thuis.

Onze huizen staan niet op zich, we wonen niet in een hutje op de hei. We hebben burens, we wonen in een straat, in een stad, een land, in deze wereld. We treden uit onze huizen het huis van de wereld in. Hoe beter we het in onze eigen huizen hebben, des te beter we toegerust (en uitgerust!) zijn om het huis dat onze wereld is in te richten. In de tijd van de bijbel dacht men dat alleen het gebied rond de Middellandse Zee bewoond was en men noemde dat voor die tijd heel grote gebied 'de gehele bewoonde wereld', met een Grieks woord dat we heel goed kennen, namelijk 'de *oecumene*' (men bedoelde de beschaafde Griekse wereld). En heel mooi, in dat woord oecumene zit het woord huis, oikos. Ook onze wereld is een huis, dat had men in de oudheid goed gezien. Ook onze wereld moet een veilige, geborgen en rechtvaardige plek zijn. Een plek bijvoorbeeld waar mensen die op de vlucht zijn zich kunnen 'verbergen' tegen geweld en achtervolging. Dat wat wij zo belangrijk vinden in onze eigen huizen, gezelligheid, vriendschap, liefde, dat moet uit ons huis de wereld in, en omgekeerd, datgene dat we aan trouw en inzet in de wereld ervaren versterkt en geeft hoop aan de huisgenoten thuis.

Dat wat goed is voor de oecumene, voor de bewoonde wereld, wordt geregeld in de *economie*. Ook in economie zit hetzelfde woordje oikos. Het wordt wat met de wereld wanneer ze de wetten, de regels van het huis (de *nomos*=wet) volgt. Economie is een prachtig woord van huis uit. Maar, werkt onze economie zo? Verdeelt zij recht, vriendschap en liefde (dát zijn de regels van het huis) gelijkelijk over iedereen? Of is ze alleen maar uit op de winst van dollar, gulden en euro, ten bate van enkelingen? Niet ten bate van de hele bewoonde wereld, maar alleen ten bate van de witte, westerse wereld.

En dan is er nog de logica van het huis, de *ecologie* (de *logos* van de oikos). Logisch is dat we de natuur

en al wat daarin is sparen, redden. Immers, dat huis dat zijn wijzelf, dat zijn onze medeschepselen, de dieren, de planten, de bloemen; alles wat leeft! Logisch toch dat je het daar in de natuur net zo wilt hebben als bij je thuis, een zekere orde, een zekere regelmaat, en het genot van dat stille uur in de leunstoel bij het raam. Dat wil iedereen, en daarom is dat de weg die onze wereld moet gaan, en zál gaan wanneer wij genietend in het leven willen staan.

Na ons eigen huis en het huis van de wereld is er vervolgens het huis van de kerk. Ook de kerk, de geloofsgemeenschap is een huis. Een huis van ontmoeting, de Ontmoetingskerk; een plek midden in de stad, een erf; Schalkkerf. Een plaats waar je verlost kunt worden van zonde en pijn, Verlosserkerk, Moeder van de Verlosserkerk. Helaas, maar velen voelen zich niet meer thuis in de kerk en velen zijn weggebleven. Als ik ze spreek willen ze heus wel, maar ze kunnen het niet meer. 'Jullie spreken mijn taal niet meer', zeggen ze dan, 'mijn geloof speelt zich op een andere golflengte af.' Jongeren zeggen dit, maar ook ouderen. Zo lopen er honderden dakloze gelovigen, ook in Haarlem, die op zoek zijn naar een huis. Een huis van gebed en verzet, van vriendschap en troost, van warmte en geborgenheid.

Natuurlijk, iedereen wil zo'n huis. Iedereen is altijd op weg en onderweg naar huis, rechtstreeks of langs een omweg, voor kortere of langere tijd zij we van huis, maar altijd is er dat heimwee. Heimwee, alweer zo'n mooi woord, heim is je heim, je huis, en wee is het verlangen, diep in ons is het verlangen naar een thuis. Wie ervaart dat niet?

Iemand trekt aan ons, iemand roept ons en vraagt ons om thuis te komen. 'Kom maar', zegt die stille aandringende stem in jou, 'je kunt wonen in je eigen huis, je kunt wonen in het huis van de wereld en de kerk', 'maar mijn huis', dat is je werkelijke huis, je echte thuis, 'ik ben het dak boven je hoofd.'

'Eén ding heb ik van de Heer gevraagd', zegt de psalmist (27:4). Eén ding maar! Al onze vragen die we hebben lopen uit op die ene vraag, 'te verblijven in het huis van God al de dagen van ons leven.' Die vraag is de kern van ons gebed en het hart van bestaan. Je kunt overal heen en je kunt de hele wereld rond, maar je verdwaalt en je raakt van de route af als je innerlijke kompas niet gericht staat op dat ene huis van God. Want in dat huis van God ben je geboren, daarna mocht je even weg om jezelf en je naaste te ontdekken, dat ook zij geboren zijn in het huis van God, en straks zul je naar dat huis van God terugkeren.

Nog drie dingen resten. Ten eerste, wáárom wil die psalmist en willen wij zo graag in het huis van God zijn? Er staat: 'om de liefelijkheid des Heren te aanschouwen, en om te onderzoeken in zijn tempel.' Er schittert als het ware iets vanuit dat huis van God; liefelijkheid. 'Om te genieten de pracht van de Heer' vertaalt Ida Gerhardt. Dat huis van God, zeker we zijn er naar onderweg, maar dat huis is ook het prototype van alle huizen die ik tot nu toe in deze preek genoemd heb. Iets van die liefelijkheid, dat genot en die pracht kan nú al in onze huizen aanwezig zijn, in ons eigen huis, in het huis van de wereld en in het huis van de kerk. Maar je moet er wel iets voor doen, 'onderzoeken in de tempel', zoals de twaalfjarige Jezus dat deed. Onderzoeken, er je best voor doen, het komt je niet vanzelf aangewaaid, je hebt er de tora en het evangelie bij nodig. De Joden noemen ook hun tora een huis, en Geert Boogaard dicht:

Gij hebt mij
psalmen aangewezen
op daarin te wonen.
Ik trok erin
en wil er niet meer uit.
Geert Boogaard (Open Deur april '89)

De tweede vraag: wáár staat dat huis van God en hoe ziet het eruit? 'In het huis van mijn Vader zijn vele woningen' zegt Jezus in het Johannes-evangelie. (14:2) Het is dus een ruim huis, voor iedereen is plaats. Het is niet alleen een huis voor de Jood, maar ook voor de Griek. Niet alleen voor de christen, maar ook

voor de moslim, voor de andersgelovige en de niet-gelovige. En vooral is er plaats voor de thuislozen, voor de armen, voor de sloebers, voor de verloren zonen en dochters van deze wereld. Dat is een grondregel van het evangelie, 'wie na komt gaat voorop', niets straks, maar nú al. En als zij binnen zijn, volgen degenen die zich redelijk konden redden in het eigen huis en het huis van deze wereld. Want hoe dan ook, wij allemaal zijn aangewezen op de gastvrije God. Jezus zegt: ik ben jullie plaatsbereider, jullie kwartiermaker. Ik ben daar al eens geweest in dat huis van mijn Vader, en echt, dáár ligt je uiteindelijke bestemming, ik zal je er wel brengen.

En als laatste: waar stáát dat huis van God met die vele woningen? Onder andere uit enkele plaatsnamen in de bijbel met hun sterk symbolische waarde kunnen we het aflezen, het zijn plaatsen waar Wegbereider-Jezus zijn naam vestigde. In Bethlehem werd hij geboren, beth-lèchèm betekent 'huis van het brood'. Het huis van God staat op de plaats waar brood gedeeld en gebroken wordt, toen en nu, en 'ik ben het brood des levens' zei Degene uit Betlehem.

In Bethesda kwam hij op voor 'zieken, blinden, verlamden en verschrompelden' (Johannes 5:3). Bethesda, beth-chèsèd, betekent huis van barmhartigheid. Het huis van God staat op de plaats waar barmhartigheid geschiedt.

Het huis van God staat op de plaats waar u uw dromen droomt van recht en vrede, zoals de aartsvader Jacob droomde onder de open hemel. 'Toen droomde hij en zie, op de aarde was een ladder opgericht, waarvan de top tot aan de hemel reikte, en zie, Gods engelen klommen daarlangs op en daalden daarvan neer. En zie, de Eeuwige stond bovenaan en zei: Ik ben de Eeuwige, de God van uw vader Abraham en de God van Izaäk; het land waarop Heer jij ligt, zal ik aan jou en je nageslacht geven.' (Genesis 28:12,13). Die droom dus, dat deze hele wereld met alle mensen erop een huis van God is en zal zijn. Laat dat uw droom zijn. 'En Jacob noemde die plaats: Beth-el, huis van God.

Haarlem,
jib 6 februari 1999